7/4849-11675

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
(Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü)

Sayı: B.02.1.HM.0.EKA-01.03-2/
Konu: Soru Önergesi Hk.

05.11.01* 84905

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI GENEL SEKRETERLİĞİNE

İlgi: a. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 12.10.2001 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4849-11675/28102 sayılı yazısı

b. T.C. Merkez Bankası Başkanlığı'nın 31.10.2001 tarihli ve B.02.2.TCM.0.00.02-30/1692 sayılı yazısı

İstanbul Milletvekili Sayın Azmi Ateş tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen 7/4849-11675 sayılı yazılı soru önergesi hakkındaki ilgi (a) yazı üzerine hazırlanan metin ve T.C. Merkez Bankası Başkanlığı'ndan alınan ilgi (b) yazısının sureti ilişikte gönderilmiştir

Bilgilerine arz ederim.

Dr. Kemal DERVİŞ
Devlet Bakanı

EK: 1 (7 Sayfa)

DAĞITIM:
Bilgi :
Başbakanlığa

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AZMİ ATEŞ'İN BAŞBAKAN SAYIN BÜLENT ECEVİT'E TEVCİH ETTİĞİ 7/4849-11675 NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ İÇİN HAZIRLANAN CEVAP METNİ

1) 57. Hükümetin göreve başladığı yılın Nisan ayına ilişkin verilere bakıldığında çalışabilir nüfusun 46 milyon 565 bin kişi, işsiz sayısının 1 milyon 336 bin olduğu görülmektedir. Bugün ise çalışabilir nüfus 45 milyon 582 bin kişi olup, işsiz sayısı 1 milyon 567 bindir. Ancak istihdama ilişkin verilerin tutulduğu Devlet İstatistik Enstitüsü'nde çalışabilir nüfus tanımı bilindiği gibi 2000 yılına değin 12 yaş ve üzerini içerirken, bu tanım 2000 yılı itibariyle 15 yaş ve üzerini içerecek şekilde değiştirilmiştir. İlköğretimin 8 yıla çıkarılması öncesinde çocuk işçiliğin yaygın olması sebebiyle bu iki dönem verileri arasında bir karşılaştırma yapmak sağlıklı sonuçlar veremeyebilecektir.

2,3) Ülkemizde yıllar itibariyle karşılaştırma yapmaya imkan verecek resmi asgari geçim endeksi hesaplamaları yapılmamaktadır. Çeşitli sivil toplum örgütleri, işçi ve işveren kuruluşları tarafından yapılan geçim endeksi hesaplamaları kapsam itibariyle dar olup farklı sonuçlar verebilmekle beraber, asgari geçim endeksinin altında yaşayan aile sayısının az olmadığı görülmektedir. Bunun yanında, bilindiği gibi 57. Hükümetin göreve geldiği yıl ve öncesinde de bu sınırın altında yaşayan insan sayısı hayli yüksektir. Hükümetimiz bu sınırın altında kalan vatandaşların sayısının bilincinde olarak önlemler almaya çalışmaktadır. Ülkemizde resmi ve gayri resmi olarak asgari ücretle çalışan insan sayısını belirlemeye ilişkin bir çalışma bulunmamaktadır.

4) Hükümetimizin enflasyonun düşürülmesi hedefi doğrultusunda uygulamaya koymuş olduğu politikalar ve özellikle Kasım ve Şubat aylarında yaşanan olumsuz gelişmeler sonrasında asgari ücretin dolar bazında değer kaybetmiş olduğu doğrudur. Ancak asgari ücretin dolar bazında düşmesi, satın alma gücü paritesi gözönüne alındığında aynı ölçüde fakirleşme anlamına gelmemektedir. Asgari ücrete ilişkin dolar bazında yapılan karşılaştırmalarda, dikkate alınması gereken önemli husus, çeşitli ülkelerdeki fiyat farklarını gözönüne alarak, dolar bazında alınabilecek mal ve hizmet miktarlarını belirlemek ve gerçek refah sıralamasını hesaplamak için kullanılan satınalma gücü paritesinin iyi değerlendirilmesinin gerekliliğidir. Bu

nedenle farklı ekonomik özelliklere sahip ülkeler arasında yapılan bu tip karşılaştırmalar sağlıklı sonuçlar veremeyebilecektir.

5) Bilindiği üzere, Türkiye ekonomisini krize götüren nedenlerin en önemlilerinden birisi, yüksek kamu açıklarının finansmanında uzun yıllar mali sektör kaynaklarının kullanılması ve kamu bankalarının devlet adına yaptıkları çeşitli işlemler sonucunda büyük miktarda görev zararları ile karşı karşıya kalmaları neticesinde bu sektörün işleyişinin değişmesi, bankacılık kesiminin reel sektörü desteklemek yerine kamuya kaynak kullandırmayı tercih etmesidir. Uygulamakta olduğumuz Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı, sürdürülebilir büyüme hedefinin üretim artışı ile olabileceği bilinci üzerine kuruludur. Dolayısıyla bu programın öncelikli hedefi mali sistemin yeniden yapılandırılması ve güçlendirilmesi olmuştur.

Bu çerçevede mali bünyeleri bozulan bankalar Tasarruf Mevduat Sigorta Fonuna devredilmiş, diğer bankaların mali yapılarının iyileştirilmesi ve verimliliklerinin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Kamu bankaları bilançolarında yıllar içinde biriken görev zararları karşılığında devlet iç borçlanma senedi verilerek tasfiye edilmiş, bundan sonra kamu bankalarının yeni görev zararları ile karşılaşmamaları için ileride bu bankalara verilecek yeni görevlerin bütçeye konacak ödeneklerle finanse edilmesi hususunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Fon bünyesindeki bankaların satılması, satılamayanların yıl sonuna kadar tasfiye edilmesi ve kamu bankalarının özelleştirme çalışmalarının hızlandırılması hedeflenmiştir. Böylelikle, verimli çalışan bir bankacılık sistemine ulaşılabilmesi için gerekli olan adımlar atılmaya başlanmıştır. Bankacılık sisteminin rehabilitasyonu sonucu sağlıklı işleyen bir mali yapı oluşacaktır. Bu yeni yapılanma bankacılık sisteminin daha etkin ve verimli çalışmasına yol açarak reel kesime kaynak aktarımını kolaylaştıracaktır. Bu sayede daha çok iş imkanı yaratılacaktır. Hedeflenen insanların asgari ücretle çalıştırılması değil verimliliklerine uygun bir ücret seviyesine üreterek erişmesini sağlamaktır.

6,8,9) Önergede uygulanan ekonomik programın IMF'nin lokomotifliğinde bir program olduğu belirtilmişse de, 57. Hükümet olarak uygulamakta olduğumuz Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı finansal krizin tüm ekonomiyi etkisine aldığı ve herkesin olumsuz beklentilere sahip olduğu bir dönemde sürdürülebilir büyüme ve ekonominin

istikrara kavuşturulması hedefiyle, tümüyle ülkemiz ekonomistlerince hazırlanmış ve Uluslararası Para Fonu'nca da desteklenmiştir.

Yaşanılan olumsuzlukları düzeltmek amacıyla uygulamaya başladığımız Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı'nda gelinen noktaya bakıldığında önemli mesafe katedildiği görülecektir. Bu bağlamda milletimizin geleceği için yapılan pek çok yapısal reformun Türkiye'yi düzlüğe çıkaracağı açıktır. Program çerçevesinde öncelik verilerek sürdürdürdüğümüz yapısal reformların temel amacı, mal ve hizmetlerin üretim miktarları ile fiyatlarının piyasa kuralları çerçevesinde belirlenmesini ve böylece kıt kaynakların en etkin biçimde halkın önceliklerine göre kullanımını sağlamaktır. Uygulamaya konan program kapsamındaki yapısal reformlar taviz verilmeden hayata geçirilmektedir.

Programın başlangıcından bugüne kadar geçen kısa süre içinde ekonomik yapının değişmesinde önemli rol oynayacak kanunlar ve düzenlemeler yapılmıştır. Mali sektörün yeniden yapılandırılmasına ilişkin olarak yeni Merkez Bankası Kanunu çıkarılmış ve Bankacılık Kanununda değişiklik yapılmıştır. Devlette şeffaflığın artırılmasına ilişkin olarak Bütçe Kanunu değiştirilmiş, görev zararları ile ilgili kararname ve kanun yürürlüğe konmuş, kamulaştırma kanunu, fonların kapatılmasına ilişkin kanun yasalaşmıştır. Ekonomide rekabetin artırılmasını sağlamak amacıyla şeker, doğalgaz, telekom ve sivil havacılık ile ilgili kanunlar çıkarılmıştır. Ekonomik ve Sosyal Konsey Kanunu ile sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bütün bu kanunların hazırlanması ve yasalaşması sürecinde Türkiye Büyük Millet Meclisi çok değerli bir destek vermiştir.

Unutulmamalıdır ki, refaha kavuşmuş toplumların onlarca yıl süren yapısal reform sürecinin önemli bir bölümünü Türkiye, Ekonomik Program dönemine sığdırmıştır. Hükümetin ve TBMM'nin büyük çaba sarfettiği bu süreç, kısa vadede bazı sancılar yaratmakla birlikte, uzun vadede Türkiye'yi bir refah toplumu haline dönüştürmeyi öngörmektedir.

Türkiye'nin sağlam bir ekonomik yapıya kavuşması da zaman alacaktır. Bu konuda beş veya on ayda mucize beklemek yanlıştır. Ancak kararlı ve emin adımlar atılırsa, Türkiye'nin güçlü bir ekonomiye kavuşmaması için bir neden yoktur.

Program ile bütçe harcamalarına disiplin getirilerek faiz dışı fazlanın artırılması hedeflenmiş ve bugüne kadar tatminkar sonuçlar elde edilmiştir. Mali disiplinin sürdürülmesi ile iç borç yükünün yıllar içinde azaltılması amaçlanmaktadır.

Faiz ödemelerinin vergi gelirlerinin büyük kısmını oluşturuyor olması yılların birikimi faiz-borç sarmalının bir sonucudur. Bu kısırdöngünün ortadan kaldırılması ekonominin istikrara kavuşmasının ön koşuludur. Nitekim uygulanmakta olan sıkı maliye politikası ve kamu kesiminin yeniden yapılandırılmasına yönelik tüm çabalar bu amaca yöneliktir. Kısa vadeli tedbirler yerine sorunlara kökten çözüm getirecek düzenlemeler, yaşanmakta olan sıkıntıları giderecektir.

İstikrar programları gerek ülke örnekleri ve gerekse hedeflere ulaşmada uygulanan politika araçları açısından incelendiğinde, bu programların uzun vadeye yayılan ve kısa vadede özellikle dar ve orta gelirli kesimler için zor bir süreci ifade eden programlar olduğu görülmektedir. Hükümetimizin, yıllar süren kronik enflasyon sorununu kökünden çözebilmek için uygulamasına başlamış olduğu sıkı para ve maliye politikaları, kısa vadede, geçiş süreci yaşayan her ülkede olduğu gibi sabit gelirli vatandaşlarımızı sıkıntıya sokmuş ve üretimin azalmasına, işsizliğin artmasına sebep olmuştur. Ancak Hükümetimiz reel sektörün içinde bulunduğu sıkıntıların farkındadır ve bu sıkıntıların bir an önce giderilmesini teminen üretim ve finans kesimlerinin bir araya gelmelerine aracılık etmiştir. Bu kesimlerin yaptıkları toplantılar sonrasında bilindiği gibi yaşama kabiliyeti olan şirketlerin düşük faizle kredilendirilmeleri karara bağlanmıştır. Reel sektöre ilişkin olarak alınan bu ve bunun gibi önlemler istihdam artışını da beraberinde getirecektir. Bunun yanında Hükümetimiz kısa vadede sabit gelirli ve işsiz vatandaşlarımızın geçiş sürecini daha az sıkıntıyla atlatabilmelerini teminen Dünya Bankası gibi çeşitli uluslararası kuruluşların da desteğiyle yoksul vatandaşlarımıza yardım etmek üzere çalışmalarda bulunmaktadır. Diğer taraftan Türkiye'nin gerek yerli gerekse yabancı yatırımcılar için yeniden cazip bir ülke haline gelmesi amacıyla, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri ve Dünya Bankası temsilcilerinin katılımı ile idari ve bürokratik süreçlerin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

Sürdürülebilir büyüme ve istikrarlı bir kalkınma trendini yakalayacak olan Türkiye, küreselleşen dünyada dinamik yapısı ve genç nüfusuyla en önemli

pazarlardan biri olacaktır. Hükümetimizin uygulamaya koyduğu politikalarla ulaşmak istediği hedef budur ve bu hedeften taviz verilmesi mümkün değildir.

Uygulamakta olduğumuz yeni ekonomik programın sürdürülebilir olması toplumun tüm kesimlerinin desteği ile mümkün olacaktır. Ekonominin düzlüğe çıkabilmesi için yıllardır yapılması gereken ancak siyasi kaygılar nedeni ile her zaman göz ardı edilen önlemleri gerçekleştirebilme ve yıllardır bekleyen sorunlara neşter vurabilme cesareti gösterilmiştir.

7/4849

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

ANONİM ŞİRKETİ
SERMAYESİ : TL. 25.000.000.000
İDARE MERKEZİ : **ANKARA**

İDARE MERKEZİ

Cevaplarda şu işaretlerin tekrarını dileriz :
B.02.2.TCM.0.10.00.02-30

ANKARA, 31 EKİM 2001

11672

T.C. BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü
ANKARA

İlgi: Başbakanlık Müşavirliği'nin 18.10.2001 tarih, B.02.0.019/(16)3135 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazı ekinde bulunan İstanbul Milletvekili Azmi Ateş'in 7/4849-11675 numaralı soru önergesine ilişkin görüşler yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederiz.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
İDARE MERKEZİ

Akil ÖZÇAY
Genel Müdür

Çiğdem KÖSE
Genel Müdür Yardımcısı

Ek:1 (1 sf.)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AZMİ ATEŞ'İN
7/4849-11675 NUMARALI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA NOT

7) 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan müessif olay sonucu Amerikan doları bazı ülke paralarına karşı değer kaybederken, bazı ülke paralarına karşı da değer kazanmıştır. Öte yandan, 12 Eylül 2001 tarihinde ABD doları Türk Lirası karşısında %1.01 oranında değer kazanmıştır. Bunun en önemli nedenlerinden birisi, söz konusu olay sonrasında çıkması muhtemel bir savaşın Ülkemiz komşularından Irak'ı da içine alabileceği endişesinin piyasalarda yaygın olarak hakim olmasıdır. Öte yandan, meydana gelen saldırı sonucunda global bir durgunluğun ortaya çıkması durumunda Ülkemiz ekonomisinin bundan ister istemez etkileneceği ve bunun sonucunda ek kaynak gereksinimi doğabileceği ihtimali de piyasaları olumsuz yönde etkileyen bir etken olmuştur.